

Finanssiala ry:n lausunto poliisihallituksen ohjeluonnoksesta palonsyyn selvittämisestä

- **Finanssiala ry (FA) pitää ohjetta tarpeellisena ja tärkeänä.**
- **Ohje selkiyttää palonsyyn selvittämisessä viranomaisten ja muiden toimijoiden rooleja.**
- **Poliisitutkinnan sisältöä ja laajuutta tulee tarkastella uudelleen.**
- **FA pitää hyvänä, että vakuutusyhtiöiden rooli palonsyyn tutkinnassa on otettu huomioon.**
- **Asianosaisuutta koskevat kirjaukset on kuitenkin syytä tarkistaa.**

Poliisihallituksen ohjeluonnos palonsyyn selvittämiseksi tehtävästä tutkinnasta on kannatettava ja tarpeellinen. Palonsyyn tutkintaa koskevat toimivaltuussäännöt ovat hieman päällekkäiset ja ne ovat aiheuttaneet sekaannusta, ja jopa tilanteita, ettei paloja ole tutkinut mikään viranomainen. Myös poliisilaitosten johdon ja tutkinnanjohtojen suhtautumisessa sekä toiminnassa palonsyyn selvittämiseksi on eroavuuksia, mistä on seurannut epä johdonmukaisuutta. FA pitää jo edellä kerrotuista syistä ohjetta tervetulleena.

Vakuutusyhtiöt korvaavat vuosittain yli 7000 tulipaloa, palovahinkomenon ollessa noin 160 miljoonaa euroa. Luvut tarkoittavat vuorokausitasolla sitä, että joka päivä korvataan 20 paloa, keskivahingon ollessa noin 22.000 euroa. Suurpalot (vahinko yli 200.000 euroa) aiheuttavat kuitenkin palovahinkomenosta yli puolet. Suurpaloja tapahtuu vuosittain noin 200 kappaletta. Suurimmassa osassa paloista palonsyyn saadaan selville nopeastikin ja ilman laajempaa tutkintaa. Mutta osa paloista vaatii tarkempaa tutkintaa, ja osa paloista osoittautuu rikoksiksi.

Palojen ja niiden syiden selvittäminen on vakuutuslalle monista syistä tärkeää. Niitä ovat mm. seuraavat:

- Miten vastaavat palot voidaan ennalta estää ?
- Vahingontorjuntaneuvot vakuutuksenottajalle ja suurelle yleisölle
- Tilastointi; syytymissyöt, vahinkojen taustat
- Selvitetään suojeluohjeen vaikutus
- Turvallisuusviestintä
- Oikeellinen vakuutuskorvaus oikeasta vakuutuslajista
- Rikoksen poissulkeminen ja selvittäminen
- Ympäristövaikutusten selvittäminen
- Petosrikollisuuden torjunta

FA kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Ohjeluonnoksessa on määritelty hyvin poliisin ja pelastusviranomaisten osin päällekkäinen tutkintavelvollisuus. Samoin pelastuslain (379/2011) 41 § 5 momentin määritelmät (palokuolema, vakava henkilövahinko ja suurpalo). Viimeksi mainittujen osalta FA toteaa, että poliisin suorittamassa suurpalojen tutkinnassa on putteita. Merkittäviäkin vahinkoja aiheuttaneiden palojen tutkinnan käynnistyminen on

viivästynyt tai tutkinta on ollut puutteellista. Poliisin suurpalojen tutkintavelvollisuutta ei ole tiedostettu riittävästi. FA esittää, että asia tuodaan ohjeessa esille.

Poliisitutkinnan sisältöä ja laajuutta koskeva kirjaus on epäselvä. Poliisilain (872/2011) 6 luvun 1 § 2 momentin mukaan poliisitutkinta toimitetaan noudattaen tutkinnan laadun edellyttämällä tavalla soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä. Ohjeluonnoksen mukaan poliisitutkinnassa ei sovelleta esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n esitutkinnan sisältöä ja laajuutta koskevaa säännöstä. FA toteaa, että kirjaus on ristiriidassa edellä mainitun poliisilain säännöksen kanssa.

Sama epä johdonmukaisuus on ohjeluonnoksen kohdan 6.4. (Vakuutusyhtiöt) toisessa kappaleessa.

Ohjeluonnoksen mukaan poliisi on toisinaan laajentanut poliisitutkintaa tarpeettoman laajaksi. FA toteaa, että tällaiset tapaukset lienevät hyvinkin harvinaisia, joten kirjaus on tarpeeton. Sen sijaan kappaleessa pitäisi tuoda esille tutkinnan laajuus esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa palo ja sen syy liittyvät esimerkiksi tuote- ja myös henkilöturvallisuuteen. Poliisin, pelastuslaitosten, Tukesin ja myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteistyö näissä tapauksissa on erittäin tärkeää. Erilaiset ladattavat laitteet ja kulkuneuvot sekä niistä aiheutuneet palot ovat esimerkkejä edellä kerrotusta. Myös vakuutuslalla on osaamista tällaisten palojen tutkinnasta ja tuota osaamista pitää voida hyödyntää.

Ohjeluonnoksen kohta 3. Tutkinnan käynnistyminen ja tutkintaedellytysten turvaaminen tulipalon aikana:

FA esittää, että alustavien toimenpiteiden listaan lisätään palopaikan valokuvaus tai videointi. Tiedossa on merkittäviäkin, järjestettyjä paloja, joissa ensimmäisinä paikalle saapuneiden viranomaisten valokuvat ovat olleet tutkinnassa ratkaisevia. Palon edetessä todistusaineistoa tuhoutuu. Kuva- ja videomateriaali tulee säilyttää esitutkinta-aineiston käsittelystä annettujen säännösten mukaisesti. Tiedossa on, että eräissä tapauksissa aineistoa on säilytetty ainostaan yhden vuorokauden ajan.

Ohjeluonnoksen kohta 6.4 Vakuutusyhtiöt ja –laitokset:

FA toteaa, että sanan –laitokset voi poistaa. Vakuutusyhtiöt ovat yhtiömuotoisia. Vakuutusyhtiöiden tekemä palontutkinta on alkuvaiheessa normaalia vahinkokäsittelyä, eräissä tapauksissa epäselvän vahingon tutkintaa. Ohjeluonnoksessa vakuutusyhtiön toimivaltuus on kuvattu oikeasuuntaisesti.

FA toteaa, että ohjeluonnoksessa vakuutusyhtiön asianosaisuusasema on kirjattu epäselvästi ja riittämättömästi.

Esitutkintalain 2 luvun 5 §:n mukaan esitutkinnassa asianosaisia ovat:

- 1) asianomistaja;
  - 2) rikoksesta epäilty;
  - 3) muu henkilö, jonka oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin rikos ja sen selvittäminen voivat vaikuttaa.
- Hallituksen esityksessä esitutkintalaiksi muu henkilö – aseman esimerkkinä todetaan vakuutusyhtiö, joka on korvannut asianomistajalle aiheutuneen vahingon.

Ohjeluonnoksen kirjaus siitä, ettei vakuutusyhtiöstä tule asianomistajaa on turha. Poliisitutkinnassa vakuutusyhtiö on asemassa muu, ja jos esitutkinnassa ilmenee esimerkiksi vakuutusyhtiöön kohdisuva petosepäily, vakuutusyhtiö on yksi asianomistajista.

FA ehdottaa, että ohjeessa tuodaan esille vakuutusyhtiön asianosaisasemasta johtuvat oikeuden ja velvollisuudet. Asianosaisella on oikeus pyytää erilaisia tutkintatoimenpiteitä ja mm. tutkinta-aineistoa ennen tutkinnan valmistumista. Tutkinnanjohtaja päättää, tehdäänkö pyydetyt toimenpiteet ja annetaanko asianosaiselle tutkinta-aineistoa. Kieltäytymisestä tutkinnanjohtajan on tehtävä perusteltu päätös. FA toteaa, että edellä mainituista seikoista on poliisin kentällä epäselvyyksiä ja kirjavaa käytäntöä.

Ohjeluonnoksen kirjaus vakuutusyhtiön asianosaisuusroolista johtuvasta objektiivisuuden vaarantumisesta on turha. Vakuutustutkinnan eli vakuutusetsivien toiminnan eettisissä ohjeissa ”Hyvä vakuutustapa vakuutustutkinnassa” toiminnan objektiivisuusperiaate on kerrottu selkeästi: Tutkinnan tavoitteena saada selville, mitä oikeasti on tapahtunut, olipa tutkinnan lopputulos vakuutusyhtiön kannalta mikä tahansa.

FA ehdottaa, että ohjeella tuetaan käytännön palonsyyn selvittämisestä. Vakuutusala haluaa auttaa viranomaisia järjestämällä palopaikalla raivaus- ja kaivausapua, suojausmateriaalia yms toimenpiteitä. Myös jälkivahinkojen torjunnassa vakuutusyhtiöltä voi saada apua. Nämä seikat tulisi tuoda esille ohjeessa.

Vakuutusala haluaa tehdä tiivistä yhteistyötä viranomaisten kanssa palojen ja niiden syiden tutkinnassa. Tämä seikka tulisi kirjata ohjeen kohtaan 8. Poliisilaitosten tehtäviin samassam kohdassa tulee lisätä poliisin ja pelastuslaitosten yhteydenpitotapa pelastuslain 41 § 4 momentin tarkoittamissa tapauksissa. Tiedossa on, etteivät pelastuslaitokset ilmoita poliisille tahallisesti tai tuottamuksellisesta aiheutettuja paloja liikikään kattavasti. Eräs syy on, ettei ilmoittamisesta ole määrämuotoa ja –tapaa. Sellainen tulee luoda.

FINANSSIALA ry

Lea Mäntyniemi, johtaja